

Sygn. akt VIII U 1089/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2017 r. w Gliwicach

sprawy I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o odsetki

na skutek odwołania I. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 maja 2017 r. **nr** SP/SE2/I- (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej I. K. prawo do odsetek ustawowych od renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za następujące okresy:

- od rat renty za okres od 1 listopada 2015r. do 31 grudnia 2016r. od dnia 26 grudnia 2016r. do dnia wykonania decyzji z dnia 27 marca 2017r.

- od rat renty za okres od 1 stycznia 2017r. do 31 marca 2017r. od dnia 26 każdego miesiąca, poczynając od 26 stycznia 2017r. do dnia wykonania decyzji z dnia 27 marca 2017r.

(-) SSR del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 1089/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 maja 2017 r. o nr SP (...)- (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej I. K. wypłaty odsetek od renty. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż decyzja o przeliczeniu renty z dnia 27 marca 2017 r. wykonująca wyrok tutejszego Sądu z dnia 21 lutego 2017 r. została wydana w ciągu 30 dni od daty jego wpływu do organu rentowego (tj. 16 marca 2017 r.), a zatem z zachowaniem terminów określonych w art. 118 ustawy emerytalnej.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę poprzez przyznanie należnych odsetek za okres opóźnienia w wypłacie świadczenia rentowego za okres od listopada 2015 r. do marca 2017 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII U 205/16 Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 7 grudnia 2015 r. o numerze I 5 (...) w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej I. K. prawo do dalszej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 1 listopada 2015 r. do 31 października 2017 r. Wyrok uprawomocnił się w dniu 31 marca 2017 r.

W przytoczonym orzeczeniu Sąd podzielił ustalenia wynikające ze sporządzonych opinii biegłych sądowych z zakresu neurologii A. P. z dnia 27 lipca 2016 r. (doręczonej organowi rentowemu w dniu 24 sierpnia 2016 r.) oraz A. N. z dnia 31 października 2016 r. (doręczonej organowi rentowemu w dniu 25 listopada 2016 r.), którzy to biegli zakwestionowali ustalenia komisji lekarskiej ZUS.

Z treści opinii wynika, że ubezpieczona choruje na stwardnienie rozsiane rozpoznane w 2009 r., zwężenie tętnicy szyjnej wewnętrznej lewej 50%, cukrzycę, polineuropatię cukrzycową, niedowidzenie obu oczu, nadciśnienie tętnicze, zaburzenia depresyjno – lękowe.

Powyższy wyrok wraz z jego uzasadnieniem wpłynął do organu rentowego w dniu 16 marca 2017 r.

W dniu 27 marca 2017 r. organ rentowy wydał decyzję wykonującą ten wyrok i ponownie ustalił prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy przysługującej ubezpieczonej na okres wskazany w orzeczeniu.

Pismem z dnia 27 kwietnia 2017 r. (doręczonym organowi rentowemu w dniu 8 maja 2017 r.) ubezpieczona wniosła o wypłatę ustawowych odsetek za zwłokę z winy organu rentowego w związku z przyznaną jej rentą z tytułu niezdolności do pracy wyrokiem tutejszego Sądu z dnia 21 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. akt VIII U 205/16.

Zaskarżoną decyzją z dnia 18 maja 2017 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do wypłaty żądanych odsetek, bowiem decyzja o przeliczeniu renty została wydana w dniu 27 marca 2017 r., czyli w terminie 30 dni od wpływu prawomocnego wyroku tut. Sądu z dnia 21 lutego 2017 r., tj. od dnia 16 marca 2017 r., a świadczenie ubezpieczona otrzymała w najbliższym terminie płatności tj. w dniu 25 kwietnia 2017 r.

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny i wynika bezpośrednio z materiału dowodowego zebranego w sprawie, w tym akt sprawy tutejszego Sądu o sygn. VIII U 205/16 oraz akt rentowych – dołączonych do akt niniejszej sprawy. Sąd ocenił zebrany materiał dowodowy jako kompletny i spójny, a poprzez to mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej I. K. zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie trzeba stwierdzić, że w stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych, w którym należy poszukiwać podstawy roszczeń ubezpieczonego, odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są – dla potrzeb tego prawa – wyczerpująco, bez możliwości odwoływania się do przepisów prawa cywilnego. Świadczenia należne w tym systemie nie mają charakteru obligacyjnego, więc obowiązek zapłaty odsetek może wynikać tylko z ustawy – vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2007r. II BU 18/06 (Lex nr 951500). I tak Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego, wówczas gdy nie dokona – w następstwie okoliczności za które ponosi odpowiedzialność – wypłaty świadczeń dotyczących w terminach ich przyznawania i wypłacania na co wskazuje treść art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998r. o Systemie Ubezpieczeń

Spółecznych (Dz.U.2016r., poz. 963 t.j.). Zgodnie z art. 85 ust. 1 powołanej ustawy jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. akt VIII U 205/16, tutejszy Sąd zmienił decyzję (...) Oddział w Z. z dnia 7 grudnia 2015 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej I. K. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 listopada 2015 r. do dnia 31 października 2017 r.

W niniejszej sprawie przedmiotem sporu było ustalenie czy i od jakiego momentu opóźnienie w przyznaniu odwołującemu świadczenia w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Chodzi zatem o odsetki za zwłokę w świadczeniu, powstałą na skutek okoliczności, za które ten organ odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy. Jednocześnie należy wskazać, że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011r., sygn. akt I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, Lex nr 784338).

Przechodząc do dalszych rozważań należy podkreślić, że zgodnie z treścią art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych: „Organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120”. Z kolei ust. 1a tej normy stanowi, iż „W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia, naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego. Zawarte w zdaniu drugim ust. 1 art. 85 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określenie: "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od Zakładu. Opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia może nastąpić albo wskutek dokonania przez organ rentowy błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, albo z powodu błędu w ustaleniach faktycznych, będącego następstwem naruszenia przepisów postępowania. W tym pierwszym przypadku mamy do czynienia z wydaniem przez organ rentowy decyzji niezgodnej z prawem, choć na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności faktycznych możliwe było wydanie decyzji odpowiadającej prawu. Opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest wówczas następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. Inaczej mówiąc, jeżeli organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego

wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (por. wyrok z dnia 9 marca 2001r., II UKN 402/00, OSNP 2002 nr 20, poz. 501, wyrok z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 147, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010r., sygn. akt III UK 20/10, Lex nr 694224).

W przedmiotowej sprawie, I. K. domaga się przyznania prawa do odsetek ustawowych od renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej jej mocą wyroku tutejszego Sądu z dnia 21 lutego 2017 r. w sprawie o sygn. akt VIII U 205/16. W takim przypadku wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w rozumieniu art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach musi być rozumiane jako dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę. W sytuacji, w której przyznanie prawa do świadczenia następuje na skutek ustaleń faktycznych sądu, dla stwierdzenia, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie, konieczne jest wykazanie, iż w przepisany terminie nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia. Ocena ta musi być dokonana przy uwzględnieniu okoliczności czy organ rentowy - w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków - poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym była uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na obowiązujące w postępowaniu przed tym organem ograniczenia dowodowe, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (por. wyrok z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08, Lex nr 551000).

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie okoliczności dotyczące stanu zdrowia I. K. były znane już w momencie przesłania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ostatecznej opinii biegłej wydanej w sprawie o sygn. akt: VIII U 205/16 tj. opinii biegłej sądowej z zakresu neurologii A. N. z dnia 31 października 2016 r., która to została doręczona organowi rentowemu w dniu 25 listopada 2016 r.

Z jej treści wynika, iż, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy. Choruje na stwardnienie rozsiane oraz cukrzycę. Stwardnienie rozsiane, pomimo stabilnego od lat obrazu, bez rzutów, leczone jest przewlekłe interferonem, co wpływa niekorzystnie na samopoczucie ubezpieczonej i powoduje liczne dolegliwości i objawy subiektywne. Cukrzyca natomiast leczona jest wysokimi dawkami insuliny w czterech dawkach na dobę i jest powikłana polineuropatią i retinopatią. Ponadto ubezpieczona cierpi na niedowidzenie obu oczu – jest praktycznie jednooka, z uwagi na krwotok przedsiatkówkowy w lewym oku.

Ubezpieczona cierpi również na zaburzenia czucia, które dodatkowo, jako konsekwencja uszkodzenia nerwów obwodowych mogą być także związane z cukrzycą. Dodatkowo występują zaburzenia równowagi, sprawności rąk w ruchach precyzyjnych, a także niewielkie, ale zauważalne osłabienie lewych kończyn i ich większa niesprawność w stosunku do kończyn prawych. Pozostaje pod stałą opieką psychiatryczną w związku z zaburzeniami depresyjno – lękowymi.

Powołana wyżej opinia, była kolejną opinią wydaną w sprawie, w związku z zarzutami organu rentowego do opinii biegłego sądowego specjalisty neurologa A. P., który również stwierdził, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy.

W tym miejscu należy wyraźnie podkreślić, że błąd lekarzy orzeczników ZUS jest błędem organu rentowego, a za te błędy organ ten ponosi odpowiedzialność. Jednocześnie podkreślenia wymaga, że o odpowiedzialności organu rentowego możemy mówić wtedy, jeżeli błąd jest wynikiem ewidentnych nieprawidłowości organu rentowego. Błąd lekarzy orzeczników jest ewidentny, gdy zostaje potwierdzony w opinii biegłych sądowych lekarzy, którzy w sposób jednoznaczny, nie budzący wątpliwości dyskwalifikują te orzeczenia, wykazując błąd w sztuce lub błąd w rozpoznaniu. Natomiast nie ma mowy o okoliczności, za którą organ rentowy ponosi odpowiedzialność przykładowo, gdy rozpoznanie lekarzy leczących jest niekonsekwentne, opinie biegłych sądowych lekarzy potwierdzają stanowisko tego organu i nie ma jednolitości w poglądach medycznych biegłych sądowych – wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26.08.2015 roku, sygn. akt: III AUa 439/15 (Lex nr 1794368).

W niniejszej sprawie biegli sądowi dokonali odmiennej oceny stanu zdrowia ubezpieczonej, co stało się powodem zmiany zaskarżonej decyzji z dnia 7 grudnia 2015 r.

W tej sytuacji organ rentowy winien wypłacić ubezpieczonej odsetki ustawowe za okres w opóźnieniu w przyznaniu prawa do renty. Wymagany 30-dniowy termin do wydania decyzji winien być liczony od daty doręczenia organowi rentowemu opinii biegłej sądowej A. N. tj. od dnia 25 listopada 2016 r.

Zatem do dnia 25 grudnia 2016 r. organ rentowy winien był wydać decyzję w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Jednakże termin płatności renty został określony na dzień 25-go każdego miesiąca. Zgodnie § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 roku, nr 12, poz. 104) odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Według ust 2. okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji. Zgodnie z ust 4. okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności, zatem w niniejszej sprawie od dnia 26 grudnia 2016 r.

Biorąc pod uwagę powyższe, tutejszy Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej I. K. prawo do odsetek ustawowych od renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za następujące okresy:

- od rat renty za okres od 1 listopada 2015 r. do 31 grudnia 2016 r. – od dnia 26 grudnia 2016 r. do dnia wykonania decyzji z 27 marca 2017 r.,

- od rat renty za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 marca 2017 r. – od dnia 26 dnia każdego miesiąca, poczynając od 26 stycznia 2017 r.- do dnia wykonania decyzji z 27 marca 2017 r.

(-) SSR del. Magdalena Kimel